กรุงเทพ วันอาทิตย์ ART & LIVING IN THE CITY

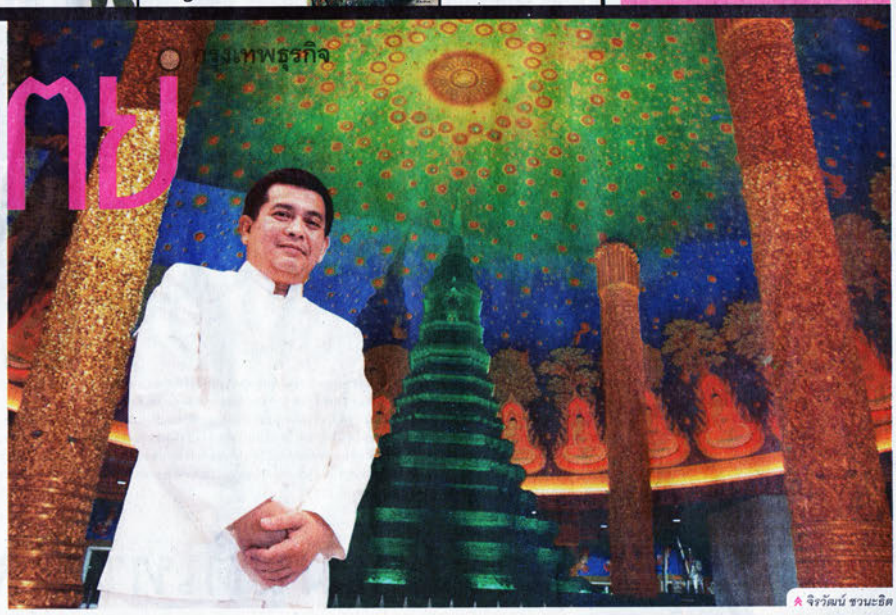
กรุงเทพธุรกิจ

จิรวัฒน์ ชวนะธิต

เส้นทางสายแก้วของ จิรวัฒน์ ชวนะธิต

งานสร้างสรรค์ล้วนเกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจ และผลงานเหล่านั้นส่งต่อแรงบันดาลใจสู่ผู้คนอีกมากมาย ต่อยอดเป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ๆ ไม่รู้จบ คุณ **จิรวัฒน์ ชวนะธิต** สร้างสรรค์ผลงานจาก 'แก้ว' ด้วยจุดเริ่มต้นจากแรงบันดาลใจต่อยอดผลงานสู่งานศิลปะด้วยความรักในสิ่งที่ทำ

"งานแก้วเป็นการเริ่มต้นจากการที่เราได้ไปดูงานที่ประเทศอิตาลีครับ เราไปดูงานเรื่องอื่น แต่ระหว่างที่เราไปดูงานเผอิญไปเจอเรื่องแก้ว ที่เมืองมูราโน (Murano) เป็นความตื่นเต้นที่เราไม่เคยเห็นแบบนี้มาก่อน เลยสนใจว่ามันเป็นแก้วอะไร" คุณจิรวัฒน์ เล่าให้ฟังถึงที่มาของความสนใจในงานแก้ว

"..ความรู้ของเราเมื่อประมาณ 30 ปีก่อน เราจะรู้จักเรื่องแก้วก็เป็นแค่กระจก ช่องแสงใสๆ มีอย่างมากก็พ่นฝ้า หรืออะไรพวกนี้ ในตอนนั้นมีโอกาสไปดูพวกโบสถ์ เห็นกระจก Strain Glass เห็นอะไร จริงๆ มีความชอบเรื่องของกระจกสีของโบสถ์มานานแล้ว พอไปเห็นของมูราโนมันเป็นเรื่องแปลกใจ เพราะเป็นเรื่องสีสัน เป็นรูปแบบโมเดิร์น เป็นอะไรต่างๆ ตั้งแต่นั้นมาก็คิดในใจว่าเราจะต้องกลับมาเรียนรู้ จะต้องทำสิ่งนี้ให้ได้ จากวันนั้นถึงวันนี้ความรู้สึกนั้นก็ยังอยู่จนถึงวันนี้เลย เป็นจุดที่ทำให้เราเริ่มต้น ได้ก้าวมาสู่ในการทำงานศิลปะด้วยแก้ว"

การศึกษาเรื่องแก้วไม่ใช่เรื่องง่ายต้องใช้ความพยายามในการเรียนรู้

"เขาไม่ให้เรียน ก็อาศัยครูพักลักจำ ดูตามสตูดิโอต่างๆ ตอนหลังไปดูงาน ไปซื้อวัตถุดิบ จะมีงานแฟร์ งาน Glass Tech อะไรพวกนี้ เราก็ไปเรียนรู้ เขาก็สอนบ้าง ได้พื้นฐานมา เรามาลองผิดลองถูกด้วยตัวเอง.. ตอนนั้นเรารู้ว่าเผาอย่างไร หลอมอย่างไร ขึ้นรูปอย่างไร เนื่องจากเราไม่ได้เรียนจากของเขาเราก็ไม่มีความรู้ที่จะทำให้เหมือนเขา แต่ก็โชคดีเป็นการทำให้เราทำในสิ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน มันใส่ความเป็นเราจากการที่ลองผิดลองถูก"

คุณจิรวัฒน์ เริ่มต้นจากงานของขวัญเล็กๆ

"งานช่วงแรกเป็นเหมือน Gift Items พวกกรอบรูป นาฬิกา คือถ้าเราจะสื่อสารเลยว่าเป็นงานศิลปะ หนึ่งเรายังไม่ถึง เรายังไม่รู้ว่ามันทำอะไรได้บ้าง.. เราต้องเลี้ยงชีพด้วย ไม่ใช่ว่าอยู่ๆ เราจะร่ำรวยแล้วเราจะดูแลตัวเองและครอบครัวได้ ฉะนั้นสิ่งแรกคือทำอะไรง่ายๆ พอไปขายได้สักพักหนึ่งบริษัทที่ญี่ปุ่น เขาเห็นแล้วเขารู้ว่าเป็นงานที่เป็นงานมูราโน มันจะมีระดับของมัน ก็ได้เป็นลูกค้ารายแรกทำงานอยู่ 4-5 ปีทีเดียว"

จากนั้นผลงานเริ่มเข้าสู่เส้นทางของงานตกแต่งที่ผสมผสานกับงานศิลปะและสร้างแนวทางของตัวเอง

"พอเป็นของตกแต่งเรารู้สึกว่ามันทำอะไรได้ ไม่ใช่ว่าเห็นเขาทำเราก็ทำบ้าง เริ่มคิดว่ามันน่าจะเป็นอย่างนั้นน่าจะเป็นอย่างนี้ อยากให้รู้สึกว่าแก้วมันทำได้ขนาดนี้เลยเหรอ เป็นความท้าทายครับ เราไม่ชอบทำอะไรซ้ำกับใคร อยากทำในสิ่งที่มันใหม่.." คุณจิรวัฒน์ กล่าว

"เวลาทำคนชอบนึกว่าฝรั่งออกแบบ แต่พอรู้ว่าเป็นคนไทยก็จะไปนึกว่าเลียนแบบฝรั่งมา เนื่องจากมันไม่มีเอกลักษณ์ ภาพพจน์มันเป็นฝรั่ง.. มีโอกาสได้ไปทำงานให้โรงแรมที่หัวหิน โจทย์ของเขาคือออกแบบให้เป็นงานที่เข้ากับกลิ่นอายของพระราชวัง สมัยรัชกาลที่ 6 มาคิดว่ามีงานชิ้นหนึ่งที่กลางล็อบบี้ ถ้าเราเลียนแบบสายน้ำตก คือเวลาเดินเข้ามาแม้ไม่เปิดน้ำก็รู้สึกว่าน้ำพุมันพุ่งอยู่ตลอดเวลา เลยได้แรงบันดาลใจและออกแบบมาเป็นน้ำพุแก้วที่เหมือนสายน้ำ"

จากน้ำพุแก้ว คุณจิรวัฒน์ ต่อยอดด้วยงานที่ให้ความรู้สึกของความเคลื่อนไหวและแสดงถึงความเป็นไทยผ่าน 'พญานาค'

"..นึกถึงเรื่องความเป็นไทย ความพลิ้วไหวของลายกนก และพญานาค เพราะเรารู้สึกว่าจังหวะของการเคลื่อนไหวการพลิ้วไหวมีความเป็นเอกลักษณ์ ไม่รู้ทำไมนึกถึงพญานาค คนสมัยเราไม่มีความละเอียดอ่อนขนาดคนสมัยโบราณ เราเห็นความเป็นไทยเห็นลวดลายกนก มันเหมือนความทรงจำ ทำอย่างไรจะเอาความทรงจำมาผสมกับความรู้ (Know How) จากต่างประเทศ ความเป็นตะวันตกผสมกับความเป็นตะวันออกเรา

เลยคิดว่าก็เขียนลายไทยง่ายๆ เขียนแค่เส้น แล้วลองทำขึ้นมา ปรากฏว่าได้ผลพอเสร็จปุ๊บรู้แล้ว หนึ่งไทยแน่ๆ เหมือนมองลวดลายไทยในระยะไกล คือไม่มีความละเอียด แต่เห็นแล้วรู้เลย โครงสร้างหรืออัตลักษณ์คือไทย แต่มีความพิเศษของแก้วที่มีความแวววาว จังหวะของแสงที่ตกทอดกระทบ อะไรพวกนี้ กลายเป็นชิ้นงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว" คุณจิรวัฒน์ บอก

งานตกแต่งและประติมากรรมต่อยอดสู่การทำงานเพื่อศาสนาโดยการสร้าง 'เจดีย์แก้ว'

"โชคดีได้มีโอกาสทำเจดีย์แก้วที่วัดปากน้ำภาษีเจริญครับ เป็นเกียรติกับชีวิตที่ได้ทำ.. เป็นสิ่งที่เราต้องค้นคว้าว่าทำอะไรได้บ้าง ทุกอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ฉะนั้นมันไม่มีแบบอย่าง (Reference) ไม่มีที่เรียนรู้ ทุกอย่างที่ต้องคิดเองล้วนๆ พญานาคก็คิดขึ้นเอง ตอนแรกคิดว่าถ้าพญานาคขดหรือเลื้อยได้ฐานจะดูแปลกๆ เหมือนพระเจดีย์จะกดทับซึ่งรู้สึกว่าไม่น่าจะใช่ เลยคิดถึงสิงห์ที่ทางภาคเหนือ ดูแข็งแรง ทำทางองอาจหน้าอกดูสง่า เลยเอาพญานาคไปผสมกับรูปร่างสิงห์จนเป็นลักษณะเฉพาะ พอเสร็จแล้วก็มีความรู้สึกว่ามีความลงตัว ไม่มีใครติอะไร" คุณจิรวัฒน์ เล่าให้ฟัง

อีกหนึ่งผลงานด้านศาสนาเป็นการสร้าง 'พระแก้วมรกต' จากแก้ว

"ตั้งใจจะทำที่นี่องค์เดียว ไม่ทำอีกแล้ว เพราะว่าเราคิดว่าเรายังมีวิธีการสร้างสรรค์ เรายังมีความคิด เพราะฉะนั้นเราคงไม่ต้องไปนั่งทำซ้ำ และอยากให้แต่ละที่มีเอกลักษณ์อัตลักษณ์เฉพาะตัว ทำที่วัดจอมแจ้ง จังหวัดเลย เพราะว่าอยู่ใกล้กับเขตชายแดนลาว มีความรู้สึกว่าเหมือนท่านได้กลับไปอยู่ใกล้บ้านท่าน และให้คนทั้งสองฝั่งโขงมีโอกาสได้กราบไหว้เคารพบูชาท่าน ที่นี่เราได้ออกแบบตกแต่งภายในโบสถ์ด้วยจิตรกรรมที่ทำด้วยแก้ว.. นำพวกแก้วสีจากอิตาลีมาทำเหมือนงาน Strain Glass แต่ฝังลงไปในปูนแล้วฉาบด้วยปูนสีเข้าไป ฉะนั้นอยู่เป็นร้อยปี ถ้าเป็นภาพเขียนสักสาม 10-40 ปีอาจจะต้องไปบำรุงดูแลรักษากันอีกที แต่อันนี้แค่เช็ดทำความสะอาด อยากให้นอกจากสวยงามแล้วอยากให้อยู่คงทนด้วย.. เป็นความพิเศษเฉพาะตัว

อยากให้รู้ว่าถ้าเราคิดสร้างสรรค์ อะไรก็ทำได้"

นอกจากงานแก้ว คุณจิรวัฒน์ ยังได้รับโอกาสในการออกแบบแท่นพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

"เป็นการออกแบบแท่นพระบรมรูปรัชกาลที่ 9 เป็นองค์ที่สามที่พระองค์ท่านมีพระบรมราชานุญาตให้จัดสร้าง องค์แรกอยู่ที่อินเดีย องค์ที่สองประดิษฐานอยู่ที่พระบรมมหาราชวัง องค์ที่สามอยู่ที่โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ..จริงๆ งานพวกนี้เขาจะให้ศิลปากรออกแบบ แต่เนื่องจากว่ามีแท่นพระบรมรูปของ รัชกาลที่ 5 อยู่แล้ว จึงใช้แบบในลักษณะเดียวกันไม่ได้.. เนื่องจากผมเป็นศิษย์เก่า ทุกคนเห็นว่าน่าจะมีความรู้ความสามารถพอ"

คุณจิรวัฒน์ เชื่อมโยงเรื่องราวต่างๆ ออกมาเป็นการออกแบบ

"การออกแบบต้องมีที่มา เพราะเรามีที่มามีเอกลักษณ์ มีวิถีชีวิตของโรงเรียนประจำ.. เลยนำเรื่องของดอกไม้ประจำโรงเรียน เป็นดอกไม้ที่ในหลวงพระราชทานให้คือดอกราชพฤกษ์ นำโครงสร้างของดอกราชพฤกษ์คือกลีบดอก จริงๆ มีห้ากลีบ แต่เอาตัวกลีบมาทำให้เป็นสี่มุม เกิดโครงสร้างรูปดอกไม้ขึ้นมา

เป็นความลงตัวที่สี่มุม นักเรียนประจำที่นี่จะมีหอเป็นบ้านมีอยู่สี่บ้านพอดี เราทำพานพุ่มที่สี่จุดนี้ ก็เป็นการที่นักเรียนแต่ละบ้านถวายความจงรักภักดีกับพระองค์ท่านด้วยพานพุ่มแก้ว และสี่บ้านจริงๆ มีความหมายถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอและสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง 4 พระองค์ ฉะนั้นเหมือนพระองค์ประทับอยู่ตรงกลาง แวดล้อมด้วยพระราชโอรส พระราชธิดา และพวกเราในฐานะลูกๆ นั่นเอง ดอกไม้ก็เป็นดอกไม้ประจำพระองค์ ดอกไม้แทนความสดชื่น การสักการะและเป็นดอกไม้ประจำโรงเรียน เพราะฉะนั้นการสื่อความหมายทุกอย่างมีความลงตัวอยู่ในนั้น.. เป็นหนึ่งในความโชคดีที่มีโอกาสได้ทำ เป็นความรู้สึกภูมิใจที่ได้ทำถวายพระมหากษัตริย์ โชคดีที่มีโอกาสได้ทำงานเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ครับ"

กว่าสามสิบปีในการสร้างผลงานจากแก้ว คุณจิรวัฒน์ พูดถึงความรู้ในเรื่องแก้วของตัวเองว่า

"มีเรื่องต้องเรียนรู้อีกเยอะ ทุกวันนี้ก็ยังเรียนรู้อยู่ มันมีอะไรใหม่ๆ เข้ามาแต่บางทีใหม่มากก็อาจจะไม่เหมาะกับเรา แต่ว่าอาจจะเป็นแรงบันดาลใจให้เราคิดว่า ของที่เรามีอยู่แล้วเราก็ทำให้เป็นแบบนี้ได้ เพราะว่าเราไม่เคยไปเรียนรู้เรื่องแก้วหรือรูปแบบของแก้วแล้ว สิ่งที่เราเรียนรู้กลับเป็นเรื่องของสถาปัตยกรรม รูปแบบศิลปะแต่ละยุค เพราะว่าพวกนี้เป็นการหล่อหลอมในการที่เราทำงาน เราจะรู้ว่าตรงไหนจะมีคาแรคเตอร์อะไร จะเอาคาแรคเตอร์ไหนไปใส่ แต่จริงๆ ไม่ได้คิดมาก ทุกอย่างมันออกมาจากเรื่องธรรมชาติ ถ้างานส่วนใหญ่จะมาจากเรื่องสายน้ำ เรื่องเส้นโค้ง จังหวะอะไรต่างๆ"

จุดเริ่มต้นจากแรงบันดาลใจเล็กๆ ผ่านเส้นทางบนกาลเวลากว่าสามสิบปี ต่อยอดสู่ศิลปะจากแก้วในรูปแบบของตัวเอง ทั้งหมดนี้ขับเคลื่อนด้วยสิ่งที่คุณจิรวัฒน์บอกว่า

"ความสุขสำคัญที่สุดกับการทำงาน.. มีความรู้สึกมีความสุขที่ได้ทำงานครับ" ♀

พระเจดีย์แก้ว ผลงานออกแบบที่กำลังดำเนินการ

น้ำพุแก้ว สร้างความรู้สึกเคลื่อนไหวด้วยรูปทรง

ออกแบบแท่นพระบรมรูปฯ ด้วยเรื่องราวของสถานที่

เรื่องจากปก

เรื่อง : ปวิตร สุวรรณเกต
pavitsu@yahoo.com

งานของขวัญในช่วงเริ่มต้นของการทำงาน

พญานาคผสมกับความแข็งแรงองอาจ และดูสง่า ของสิงห์ทางภาคเหนือ

ออกแบบพญานาคด้วยโครงสร้างอัตลักษณ์ไทยผสมผสานกับความแวววาวของแก้ว

เจดีย์แก้ว วัดปากน้ำภาษีเจริญ